

KOPAONIČKA ŠKOLA
PRIRODNOG PRAVA
SLOBODAN PEROVIĆ

Universitas Iuris
Naturalis Copaonici

KRIZA PRAVA - STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI

Zbornik radova
Kopaoničke škole prirodnog prava
Slobodan Perović

Beograd, 2025. | Tom I

38 GODINA POSTOJANJA I
RADA

KOPAONIČKA ŠKOLA PRIRODNOG PRAVA – SLOBODAN PEROVIĆ
KOPAONIK SCHOOL OF NATURAL LAW – SLOBODAN PEROVIĆ

Universitas Iuris Naturalis Copaonici

KRIZA PRAVA – STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI

LAW IN CRISIS – OLD ISSUES AND NEW CIRCUMSTANCES

Zbornik radova Kopaoničke škole prirodnog prava
– Slobodan Perović

Proceedings of the Kopaonik School of Natural Law
– Slobodan Perović

Tom I/Volume I

38 GODINA POSTOJANJA I RADA KOPAONIČKE ŠKOLE
PRIRODNOG PRAVA

38 YEARS OF THE EXISTENCE AND WORK OF THE KOPAONIK SCHOOL
OF NATURAL LAW

Beograd, 2025

KRIZA PRAVA – STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI
LAW IN CRISIS – OLD ISSUES AND NEW CIRCUMSTANCES

Zbornik radova Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović
Proceedings of the Kopaonik School of Natural Law – Slobodan Perović

38 godina postojanja i rada Kopaoničke škole prirodnog prava
38 years of the existence and work of the Kopaonik School of Natural Law

Izdavač/Publisher

Kopaonička škola prirodnog prava – Slobodan Perović
Patrijarha Gavrila 12, Beograd

E-mail: office@kopaonickaskola.rs

www.kopaonikschool.org

Glavni i odgovorni urednik/Editor-in-Chief

JELENA S. PEROVIĆ VUJAČIĆ

Predsednik Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović
President of the Kopaonik School of Natural Law – Slobodan Perović

Sekretar/Secretary

Andrea Nikolić

Uređivački odbor/Editorial Board

Prof. dr Nataša Delić, Dr Hajrija Mujović, Mr Gordana Petković, Prof. dr Edita Kastratović, Dr Božidar Otašević, Prof. dr Milan Škulić, Prof. dr Olga Jović-Prlainović, Dr Uroš Novaković, Prof. dr Dobrosav Milovanović, Prof. dr Zoran Lončar, Prof. dr Zorica Vukašinović Radojičić, Dr Christa Jessel-Holst, Prof. dr Dragor Hiber, Akademik prof. dr Zoran Rašović, Prof. dr Nikola Mojović, Prof. dr Nina Planojević, Prof. dr Gordana Ilić-Popov, Akademik prof. dr Mirko Vasiljević, Dr Dragiša Slijepčević, Miroslav Nikolić, Jasminka Obućina, Prof. dr Jelena S. Perović Vujačić, Dr Thomas Meyer, Dr Nataša Hadžimanović, Prof. dr Stojan Dabić, Prof. dr Mirjana Radović, Predrag Trifunović, Prof. dr Ljubinka Kovačević, Prof. dr Sanja Danković Stepanović, Dr Đorđe Krivokapić, Andrea Nikolić, Prof. dr Gordana Stanković, Prof. dr Gian Antonio Benacchio, Prof. dr Ivana Krstić, Akademik prof. dr Radovan Vukadinović, Dr Jelena Vukadinović Marković, Prof. dr Gordana Vukadinović, Prof. dr Saša Bovan, Prof. dr Vladan Petrov

Međunarodni naučni odbor/International Scientific Committee

Prof. dr Xavier Blanc-Jouvan (Professor emeritus, University of Paris I Panthéon-Sorbonne, France), Prof. dr Rajko Kuzmanović (President of the Academy of Sciences and Arts of Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina), Prof. dr Alfredo Ferrante (University of Pavia, Italy), Prof. dr Francesca Fiorentini (University of Trieste, Italy), Prof. dr Vlado Kambovski (Macedonian Academy of Sciences and Arts, North Macedonia), Prof. dr Aleksandra Maganić (Faculty of Law, University of Zagreb, Croatia), Prof. dr Mateja Durovic (King's College London, UK)

Kompjuterska obrada/Pre-print

Miodrag Panić

Dizajn korica/Cover design

Uroš Živković

Tiraž/Number of Copies: 100

Štampa/Print

FUTURA, Novi Sad

ISBN-978-86-81956-29-8 (serija) / ISBN-978-86-81956-30-4

Radovi u ovom Zborniku podležu anonimnoj recenziji od strane dva recenzenta. Ocene iznesene u člancima objavljenim u ovom Zborniku lični su stavovi njihovih autora i ne izražavaju stavove uredništva ni institucija u kojima su autori zaposleni. Svi radovi u ovom Zborniku se objavljuju po pozivu, a njihovi autori imaju svojstvo pozvanih predavača na konferenciji.

Predgovor

Trideset osmi Susret Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović koji je bio posvećen temi „KRIZA PRAVA – STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI“ i zakazan za period 13–17. decembar 2025. godine, nije održan. O razlozima neodržavanja ovog susreta Kopaonička škola je obavestila učesnike Škole i širu pravničku javnost obaveštenjem o odlaganju Susreta, objavljenom na zvaničnom sajtu Škole, u avgustu 2025. godine, koje glasi:

„1. Trideset osmi Susret Kopaoničke škole sa opštom temom KRIZA PRAVA – STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI koji je trebalo da bude održan na Kopaoniku, u tradicionalnom terminu od 13. do 17. decembra ove godine, odlaže se za 2026. godinu usled aktuelnih društvenih okolnosti.

2. Pomenute okolnosti ukazuju na to da se u ovom trenutku teško može ostvariti sloboda naučne misli, iskazane u atmosferi prijateljstva, saradnje i uzajamnog poštovanja u najširem krugu pravnika koji na Kopaoničku školu tradicionalno dolaze iz svih delova sveta. Istovremeno, ove okolnosti su takve da bi velikom broju pravnika mogle značajno otežati ili uskratiti mogućnost učešća na ovogodišnjem Susretu, posebno imajući u vidu činjenicu da se tok društvenih zbivanja u narednih nekoliko meseci ne može predvideti.

3. Kopaonička škola prima i objavljuje radove dostavljene na osnovu objavljenih konkursa za prijem radova i za Nagradu „Profesor Slobodan Perović“ u skladu sa uslovima konkursa koji ostaju u celini neizmenjeni.

4. Zbornik radova dostavljenih za 38. Susret Kopaoničke škole KRIZA PRAVA – STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI biće publikovan u decembru 2025. godine.

5. Proglašenje dobitnika i uručenje Nagrade „Profesor Slobodan Perović“, kao i promocija *Zbornika radova Trideset osmog Susreta*, biće održani na skupu Kopaoničke škole 13. decembra 2025. godine u Beogradu. Detalji o vremenu i održavanju skupa biće uskoro objavljeni.“

Zbornik pred nama sadrži radove dostavljene za Trideset osmi Susret Kopaoničke škole, pod stalnim naslovom „Pravda i pravo – Posvećeno osnivaču Kopaoničke škole prirodnog prava akademiku prof. dr Slobodanu Peroviću“, sa opštom temom „KRIZA PRAVA – STARA PITANJA I NOVE OKOLNOSTI“. Tematska sadržina priloga raspoređena je prema Heksagonu Kopaoničke škole prirodnog prava: Pravo na život, Pravo na slobodu, Pravo na imovinu, Pravo na intelektualnu tvorevinu, Pravo na pravdu i Pravo na pravnu državu, a objavljeni radovi raspoređeni su prema odgovarajućim katedrama i sekcijama Kopaoničke škole.

Ovogodišnji opus Kopaoničke škole, predstavljen u tri toma *Zbornika radova*, okuplja radove autora iz Srbije i inostranstva, štampane na preko 1000 stranica teksta. Polazeći od toga da naše tradicionalno godišnje okupljanje ove godine nije održano, iz naslova *Zbornika* izostaju reči „Trideset osmi Susret“, umesto kojih stoji „Trideset osam godina postojanja i rada Kopaoničke škole prirodnog prava“.

U uvodnom delu *Zbornika radova* objavljujemo tekst akademika prof. dr Slobodana Perovića, osnivača i predsednika Kopaoničke škole prirodnog prava pod naslovom UMEŠTO UVODNE REČI, publikovan u jesen 1998. godine povodom Dvanaestog Susreta Kopaoničke škole – koji te godine nije bio održan.

Ove reči profesora Slobodana Perovića iskazane pre dvadeset sedam godina, pokazuju se aktuelnim i danas i dolaze da nam na adekvatan način, *sine ira et studio*, ukažu na sliku sadašnjice.

U najopštijem smislu, one glase: „Svako nasilje je opozicija umnosti. A bez umnosti svaka zajednica doživljava sudbinu hrasta kome lišće opada ili sudbinu vrta u kome vode nema.“

Prof. dr Jelena S. Perović Vujačić
Predsednik Kopaoničke škole prirodnog prava
– Slobodan Perović